

AGENCIJA SLOVENIJA
EKSPEDIT

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Z OBSODBAMI SLOVENSКИH ANTIFAŠISTOV HOČEJO SPROSTITI TAK VAL ŠOVINIZMA, KI NE BO DOVOLIL NIKOLI VEČ MIRU V DEŽELI.

LETNIK III.

DUNAJ, V PETEK 16. I. 1948

STEV. 3 (96)

Vojaško sodišče v Celovcu je ponovno sodilo antifašistom

IZZIVACI SO POSTALI TOZITELJI, NAPADENI SO BILI OBSOJENI

Dne 7. t. m. so stali pred britanskim vojaškim sodiščem v Celovcu ponovno slovenski antifašisti. Spet so bili obtoženi odločni borci proti fašizmu, medtem ko so bili tožitelji in obremenjevalne priče bivši SS-ovci in nacisti. Sodišču je predsedoval koroškimi Slovincem dobro znani britanski vojaški sodnik, podpolkovnik Cohen.

Še ni zamrl odjek obsodbe tovariša Karla Prušnika in mladincev v Beljaku, pa so ponovno obsodili slovenske antifašiste pod pretezo, »da so motili javni mir in red v zasedenem ozemlju«. Tokrat so se zagovarjali tovariši Vester Janez in mladinci Vester Joško, Norbert Franc, Malle Martin, Lapuš Janke, Hofer Lojzka in Lesičnik Levko. Obtoženi so bili, da so v St. Janžu v Rožu pisali slovenska antifašistična gesla, Vester Janez in njegov sin Joško pa, da sta napadla grupo nacistov. Obtožnica se je naslanjala na izjave Andreja Mostečnika in njegove sestre Marije, nekdanjih SS-ovcev Egidija Lapuša in Matije Dornböckea in nekdanjega funkcionarja Hitlerjeve mladine Maksa Wutteja. Ti so izjavili, da so se v noči od 9. na 10. oktober vozili na svojih kolesih skozi St. Janž v Svetno vas in nazaj in da sta jih ob tej priložnosti napadla s kamenjem tovariša Janez in Joško Vester. Prav tako so isti baje videli obtožene mladince, ko so v St. Janžu pisali na hiše antifašistične parole. Toda

kljub temu, da so se obremenilne priče pri razpravi zapletle v protislovja in je bilo očitno, da so oni sami kot člani »Wurffkomande« izzivali s parolami kot »Smrt Titu«, »Smrt komunizmu«, »Kärnten frei und ungeteilt« in s podobnimi gesli, ki globoko žalijo novo Jugoslavijo in vse koroške Slovence, da so nadalje še prav posebno izzivali pred Vestrovo hišo, ki je v borbi proti fašizmu zgubila sina-partizana, je vojaški sodnik Cohen obsodil tovariša Vestra Janeza na tri mesece zapora in njegovega sina Joškota na en mesec zapora in 150 šilingov kazni.

Ostali mladinci so bili oproščeni, ker njihove krivde niso mogli ugotoviti. Vsekakor pa je britanski vojaški sodnik na koncu obravnave podal značilno izjavo, »da ni zadovoljen, da njihova krivda ni bila dokazana, ker je prepričan, da so obremenilne priče govorile resnico«.

Prav ta izjava jasno pove, da je tudi ta proces samo člen dolge verige podobnih primerov, ki označujejo vedno bolj ostre razmere, v katerih živijo slovenski antifašisti na Koroškem. Zaradi »motenja javnega miru in reda« so obsodili prav tiste, ki so za ta red in mir delali že dolgo časa s tem, da so zahtevali razpustitev društev in skupin, ki ščuvajo in ki nosijo neposredno odgovornost za vse stalne neredne. Toda za zahteve slovenskih antifašističnih organizacij, da se razpustijo BHS in različne »Wurffko-

mande«, se niti britanske niti avstrijske oblasti še do danes niso zmenile. Z njihovo podporo in obsodbami slovenskih antifašistov, ki smo jih sedaj na Koroškem že vajeni, hočejo sprostiti tak val šovinizma, ki ne bo dovolil nikoli več miru v deželi. To je očitni namen zapadnih imperialistov, ki nočejo normalnega življenja in hočejo na vsak način preprečiti utrditev miru in tem delu Evrope. Podobni procesi pred anglo-ameriški vojaškimi sodišči v Trstu prav v teh dneh nas v tem potrjujejo.

Slovenskega ljudstva pa ne bodo odvrnili, niti inscenirani procesi niti krivične obsodbe niti druga nasilja od njegove borbe za resničen demokratičen mir v svetu.

DA SVET NE BI ZVEDEL RESNICE...

V teku razprave proti slovenskim antifašistom pred britanskim vojaškim sodiščem je predsednik sodišča, podpolkovnik Cohen dal brez vsakih osnovnih razlogov nalog, naj se aretirata nameščenka TANJUG-a in jugoslovanska državljanka Tatjana Majcen, ki je po svoji službeni dolžnosti prisostvovala razpravi. Aretacija je bila izvedena na surov način; ni ji bilo dovoljeno, da vzame s seboj svoj plašč niti ostale osebne stvari. Bila je več ur zaprta v zaporih britanskega vojaškega sodišča. Šele na številne intervencije je bila izpuščena na svobodo.

minister za poljedelstvo Petar Stambulović;
minister za gozdarstvo dr. Vasa Čubrić;
minister za trgovino in preskrbo dr. Jakov Blažović;
minister pošte in telegrafa dr. Zaim Šarac;
minister mornarice Vicko Krstulović;
minister dela Ljupčo Arsev;
minister brez listnice dr. P. Gregorič.

Preosnova vlade FLR Jugoslavije

Prezidij Ljudske skupščine FLR Jugoslavije je sprejel predlog predsednika ministrskega sveta maršala Tita o reorganizaciji in rekonstrukciji jugoslovanske vlade.

V utemeljitvi svojega predloga o rekonstrukciji in reorganizaciji zvezne vlade je maršal Tito izjavil, da je ta ukrep potreben zaradi velikih nalog, ki predstojajo jugoslovanskemu gospodarstvu v tem letu, tako da rekonstrukcija ni izvedena iz kakršnih koli političnih motivov, ampak izključno zaradi zahtev jugoslovanskega gospodarstva.

Po tej rekonstrukciji se je zvezno ministrstvo za industrijo podelilo v dve novi ministrstvi, in sicer ministrstvo za težko in ministrstvo za lahko industrijo. Prav tako so ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo podelili v dve novi samostojni ministrstvi.

Novo reorganizirano in rekonstruirano jugoslovansko vlado sestavljajo: predsednik ministrskega sveta maršal Josip Broz — Tito;
prvi podpredsednik Edvard Kardelj;
drugi podpredsednik Jaša Prodanič;
minister narodne obrambe in mornarice maršal Josip Broz — Tito;
zunanj minister Stanoje Simić;
notranji minister general-polkovnik Aleksander Ranković;
minister pravosodja Frane Frol;
predsednik zvezne planske komisije Boris Kidrič;
minister za težko industrijo France Leskošek;
minister za lahko industrijo Andrija Hebrang;

minister rudarstva Bane Andrejev,
minister financ Sretan Žujevič;
minister zunanje trgovine Milentije Popović;
minister za električno gospodarstvo Nikola Petrovič;
minister prometa Todor Vujasinović;
minister zgradb Vlado Zečević;

Predstavnik zun. ministrstva FLRJ o važnih političnih vprašanjih

Na tiskovni konferenci, ki je bila dne 9. t. m. v zunanjem ministrstvu FLRJ v Beogradu je opolnomočeni minister FLRJ Ešref Badnjevič odgovarjal na vprašanja domačih in tujih novinarjev o položaju na jugoslovansko-grški meji od prihoda tako imenovane balkanske komisije v Grčijo, o pogajanjih za imenovanje guvernerja za Svobodno tržaško ozemlje, o zlatih rezervah FLRJ v ZDA in o oživljanju nacističnega delovanja na Koroškem.

Grški monarhofašisti nadaljujejo z izzivanji na grško-jugoslovanski meji. Od prihoda tako imenovane balkanske komisije so grška monarhofašistična letala ponovno preletela jugoslovansko ozemlje in monarhofašistični vojaki zagrešili nove obmejne prekrške. Naše obmejne straže so na našem teritoriju obstreljevali. Število monarhofašističnih provokacij na grško-albanski meji pa se

je še bolj povečalo. Od 15. novembra so albansko ozemlje, albanske teritorialne vode in albanski zračni prostor več kot tridesetkrat namenoma prekršili.

Jasno je, da so bile vse te provokacije vnaprej pripravljene in preračunane. To potrjuje tudi obrekovalna in lažniva kampanja reakcionarnega tiska proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji.

Na vprašanja, kakšni so rezultati pogajanj z italijansko vlado o imenovanju guvernerja za Svobodno tržaško ozemlje, je opolnomočeni minister Badnjevič poudaril, da je minister FLRJ v Rimu dr. Ivekovič zahteval 24. decembra 1947 nujen razgovor z italijanskim zunanjim ministrom Sforzo. Zun. minister Sforza je napotil opolnomočenega ministra Ivekoviča k gen. sekretarju italijanskega zun. ministrstva, ki je Ivekoviča sprejel šele 26. decembra. Ob tej priliki mu je minister Ivekovič predal spisek kandi-

datov za tržaškega guvernerja. Dne 31. decembra pa je gen. sekretar odgovoril ministru Ivekoviču, da italijanska vlada ne more sprejeti kandidate za tržaškega guvernerja, ki jih je predlagala vlada FLRJ.

Da bi le dosegli sporazum, je vlada FLRJ predložila nove kandidate, ki jih pa je italijanska vlada prav tako odklonila.

Italijanska vlada je s svoje strani predlagala vedno kandidate, za katere je že vnaprej vedela, da jih vlada FLRJ ne more sprejeti. Ves potek pogajanj je pokazal, da pri italijanski vladi ni bilo resnične želje, da bi se pogajanja uspešno končala. Jasno je, da to zavlačevanje odgovarja samo željam in interesom anglo-ameriških imperialistov, ki ne žele samo tega, da bi bil Trst njihovo vojno oporišče, ampak da bi bil instrument za onemogočenje dobrih sosedskih odnosov med FLRJ in Italijo.

Glede jugoslovanske zlate rezerve, ki jo vlada ZDA noče izročiti Jugoslaviji, je minister Badnjevič med drugim dejal:

»Vlada ZDA odbija, da bi vrnila naše zlate rezerve zaradi tega, ker bi te rezerve omogočile naši državi, da bi posredovala na svetovnem tržišču, da bi pri mednarodni izmenjavi dobrin sodelovala kot svoboden enakopraven faktor in da bi tako doprinesla k obnovi drugih v vojni opustošenih držav.«

O oživljanju nacističnega delovanja na Koroškem je minister Badnjevič izjavil, da je to mogoče samo zaradi zadržanja britanskih zasedbenih oblasti. Iz izredno milih kazni, ki jih je britansko vojaško sodišče v Celovcu izreklo proti nacistom, in strogih kazni, s katerimi je kaznovalo koroške Slovence zaradi nošenja nacionalne zastave, je razvidno, da britanske oblasti na Koroškem ščitijo nacistične. Zaradi tega tudi ni presenetljivo, če tudi avstrijska vlada, ki je samo orodje Anglo-Amerikancev, ščiti nacistične. To potrjujejo prav tako imenovanja splošno znanih nacistov na odgovorna mesta na Koroškem.

Posledice ameriške »pomoči« Italiji

Italijanski tisk je objavil poročilo o podpisu pogodbe o tako imenovani »začasni ameriški pomoči« Italiji v prvem trimesečju 1948. »Unita« pravi v uvodniku, da temelji »ameriška začasna pomoč« na pogojih in da vodi k neposrednemu vmešavanju ZDA v gospodarsko življenje evropskih držav. Glede na ponizajoče določbe pogodbe ni mogoče zanikati političnega značaja te »začasne pomoči«. Besedilo pogodbe o »začasni pomoči« Franciji, Italiji in Avstriji je prvotno vsebovalo določbo, da se »pomoč« ne more nuditi organizacijam ter osebam, ki so povezane s komunizmom. Druga določba je določala, da lahko predsednik ZDA ustavi »pomoč«, če bi zavzela vlada, ki se ji daje »pomoč«, stališče, ki ne vstreza težnjam ameriškega ministrstva za zunanje zadeve. Ob določbi so pozneje zakrinkali z novo formulacijo, po kateri lahko predsednik ZDA ustavi pomoč evropskim državam v vsakem trenutku.

Posledice ameriške »pomoči« — piše »Unita« — bodo za gospodarstvo naše države usodne. Zdaj se bodo predstavniki ZDA lahko vmešavali v naše finančne zadeve in uvedli nadzorstvo nad našo proizvodnjo.

Narodni poslanec Kopenig o državni pogodbi in Marshallovem načrtu

Narodni poslanec in predsednik Komunistične stranke Avstrije Kopenig je dal dopisniku PKP na vprašanje o njegovem mnenju o avstrijski državni pogodbi in vključitvi Avstrije v Marshallov načrt sledečo izjavo:

Znano je, da je Komunistična partija Avstrije od vsega začetka stremela za tem, da se čimprej sklene državna pogodba in se na ta način doseže odhod zasedbenih sil in popolna neodvisnost Avstrije. V nasprotju z ostalima dvema strankama smo mi vedno stremeli za tem, da Avstrija izkoristi vse poti in vse možnosti, da olajša in pospeši državno pogodbo.

V zadnjem času so vodilni politiki dveh ostalih strank vedno pogosteje in črsteje javno govorili o tem, da državna pogodba niti ni tako važna in da je za Avstrijo odločilnejša in nujnejša kakor državna pogodba vključitev v tako imenovani Marshallov načrt.

Mi komunisti smo drugega mnenja. Že danes je jasno, da Marshallov načrt ni nič drugega kot poizkus ameriških imperialistov, da preprečijo v Ameriki perečo silno gospodarsko krizo in podvržejo večje število evropskih držav svojemu gospodarskemu in političnemu diktatu.

Za Avstrijo pomeni Marshallov načrt, da se pospeši gospodarska kriza, se uniči osrednji del naše industrije, nastane nova brezposelnost in se ohrani nizka življenjska raven delovnega ljudstva;

kar se da povedati z eno besedo, se naj Avstrija za stalno podredi kot kolonija ameriškemu imperializmu. Marshallov načrt pomeni nadalje zbiranje in krepitev reakcionarnih sil v vsej Evropi, poživitev fašističnih elementov in zaostroitev kurza proti delavstvu in demokratičnim pravicam ljudstva.

To je tudi v Avstriji danes že vidno. Končno ima Marshallov načrt namen, da krepki in zakrije oboroževanje imperialistov in ustvari blok proti deželam socializma in ljudske demokracije. Ni nobenega dvoma, da vključitev Avstrije v Marshallov načrt nasprotuje neodvisnosti in samostojnosti naše dežele. Zato Komunistična stranka Avstrije odločno nasprotuje Marshallovemu načrtu in se sedaj kakor že prej bori za hitro sklenitev državne pogodbe.

Na londonski konferenci je zun. minister Sovjetske zveze Molotov, ko se je konferenca zun. ministrov zaradi zadržanja Amerike že razbila, ponovno poizkusil, da omogoči pogajanja o avstrijski državni pogodbi.

Mi smo prepričani, da se bo Sovjetska zveza tudi še nadalje trudila, da doseže državno pogodbo z Avstrijo in da ustvari resnično svobodno, neodvisno in samostojno Avstrijo.

Stvar avstrijskega ljudstva je sedaj bolj kot kdaj koli prej, da zastavi vse svoje sile, da olajša in pospeši sklenitev državne pogodbe in prepreči, da postane Avstrija kolonija tujega imperia-

ki so podpirali Roosevelta v njegovi borbi za popolno zmago, kakor tudi v borbi za izvedbo socialnih reform. V programu Wallacea, ki predvideva izgradnjo trdnega miru na temelju medsebojnega sodelovanja in prijateljstva z našimi zavezniki iz vojne dobe, vidimo Američani slovanskega pokolenja pravi izraz Rooseveltovih idej in politike.

Tudi voditelji sindikatov pomorščakov in transportnih delavcev zapadne obale, delavci industrije poljedelskih strojev in tovarn živilskih potrebščin, ki so organizirani v sindikatu CIO, so izjavili, da bodo podprli kandidaturu Wallacea. Tudi velika večina delavcev v industriji avtomobilov in industriji konfekcije se je, kljub zadržanju voditeljev, prav tako izrazila za podporo Wallaceove kandidature.

Prav tako se je tudi v drugih sindikalnih organizacijah že do sedaj izrazil velik odstotek delavcev, da bo podprl Wallacea na bodočih volitvah.

POLJSKA ZUNANJA POLITIKA V LETU 1948

Direktor tiskovnega in informativnega oddelka poljske vlade Grosz je na tiskovni konferenci izjavil o poljski zunanji politiki v letu 1948:

Poljska bo učvrščevala in razširila vezi z vsemi tistimi državami, ki stremijo za istimi cilji kakor poljska republika, predvsem s slovanskimi državami. Grosz je poudaril, da Poljska stremi za razširitvijo gospodarskih vezi z vsemi državami, ki so pripravljene sodelovati in upoštevati suverenost in pravice obeh partnerjev.

Borili se bomo proti vsakemu poskusu oživiljanja nemškega imperializma, proti poskusom podelitve sveta, razbijanju Organizacije Združenih narodov in kršitvi njenih načel.

Poljska, je Grosz izjavil, je trdno odločena, da bo v mednarodni areni branila demokracijo in suverenost narodov in se borila proti vsem ostankom reakcije in tudi proti netilcem nove vojne.

JUGOSLAVIJA ZAHTEVA IZROČITEV ITALIJANSKIH VOJNIH ZLOČINCEV

Jugoslovanski tiskovni ataše v Rimu je imel tiskovno konferenco, na kateri je domačim in tujim novinarjem predložil obširen dokazni material o zločinih, ki so jih zagrešili italijanski okupatorji v Jugoslaviji. Posebno je dokumentiral težke zločine, ki sta jih zagrešila general Taddeo Orlando, sedanjí generalni sekretar ministrstva za narodno obrambo, in Achille Marazza, podsekretar notranjega ministrstva.

Jugoslovanski tiskovni ataše je poudaril, da mora italijanska vlada izpolniti zahtevo jugoslovanske vlade po izročitvi italijanskih vojnih zločincev, ki je v skladu z določbami italijanske mirovne pogodbe. Italijanska vlada ni do sedaj ničesar storila, da bi zadostila zahtevam jugoslovanske vlade po izročitvi ustašev, četnikov in drugih vojnih zločincev, ki še danes razvijajo v Italiji svojo zločinsko delavnost ali pa s pomočjo organizacij Vatikana bežijo v Argentino in druge države. Četudi je bila o vsem tem pravočasno obveščena, ni italijanska vlada ničesar storila, da bi to preprečila.

ČESKI GLAS O UPRAVIČENOSTI BORBE KOROŠKIH SLOVENCEV

Praški dnevnik »Pravo lidu«, glavno glasilo češkoslovaške socialdemokratske stranke, je objavilo pod naslovom »Ali naj bo germanizirano 100.000 Slovencev?« članek svojega urednika Jiříja Kulhaneka o položaju koroških Slovencev. Članek pravi med drugim:

»V kaosu in neredu, v težavah in v senci velikih konfliktov se izgublja glas malega naroda. Čut sveta so otopili mednarodni problemi. Toda ti občutki ne smejo biti zadušeni, da bi mir, ki se poraja, ne upošteval ciljev, za katere se je vodila vojna. Kaj zahtevajo koroški Slovenci?«

90 odstotkov koroških Slovencev želi, da bi bili svobodni Slovani, hočejo postati sestavni del svoje materinske dežele Slovenije, ki je ena izmed federativnih jugoslovanskih republik. Gore ne morejo biti meja, če jih narodi, ki pod

Opozorilo našim naročnikom

Današnji številki prilagamo položnice in prosimo za vplačilo še neporavnane naročnine. Kdor je svojo naročnino že poravnal, naj položnico hrani za naprej.

U p r a v a.

njimi žive, ne priznavajo. Gluha zavest sveta ne sme otopeti, kajti slišati se mora glas pravičnosti, glas, ki je predvsem ljudski in pošten.

List omenja nacistični puč 26. julija 1934, ko so bili nemški kraji Koroške poplavljeni z nacisti, in ugotavlja, da je bila v tistih dneh južna Koroška, to se pravi, Slovenska Koroška, prava trdnjava demokracije za vso srednjo Evropo. »Koroški Slovenci so v tej dobi postali,« tako pravi list, »kot prvi v Evropi peta kolona demokracije.« Peto kolono jih v Avstriji imenujejo tudi danes. Toda v sredini, kjer so ostali nacistični birokrati še naprej v vodstvu civilne in policijske uprave, je čast biti »peta kolona«. Koroški Slovenci bodo tudi v bodoče peta kolona demokracije.

POLITIČNE VESTI

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je na svoji seji dne 8. januarja l. 1948 ratificiral pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med FLRJ in LR Bolgarijo, republiko Madžarsko in Romunijo.

Bolgarska vladna delegacija s predsednikom min. sveta Georgijem Dimitrovom na čelu je odpotovala na uradni obisk v Bukarešto, kjer bo sklenila z romunsko vlado pogodbo o prijateljstvu in medsebojni pomoči.

Madžarski parlament je soglasno ratificiral pogodbo o prijateljstvu in medsebojni pomoči med Madžarsko in FLR Jugoslavijo, ki sta jo 10. decembra preteklega leta podpisala v Budimpešti maršal Tito in predsednik madžarske vlade Lajos Dynnes.

Zaradi katastrofalnega prehranbenega stanja se nadaljujejo protestne demonstracije delavcev v Porurju. V Wuppertalu je demonstrialo 50.000 delavcev, delavci tovarn pri Düsseldorfu pa nadaljujejo s stavko.

Kakor poroča radijska postaja španskega odporniškega gibanja »Radio Pyrenaica«, so partizani Levanta odbili ofenzivo 20.000 Francovih vojakov ter osvobodili več vasi. Uspešne akcije levantskih partizanov so našle močan odmev tudi v ostalih španskih pokrajinah. V Kastiliji je prišlo do večjih spopadov med partizanskimi in enotami civilne garde. Tudi v Estramaduri so partizani podvzeli več uspešnih akcij.

Uradni list LR Romunije poroča, da je bil akademik Konstantin Parhen imenovan za prvega predsednika Prezidija LR Romunije. Predsednik Prezidija ima pravico, da skliče redne in izredne seje Ljudske skupščine; imenuje nove člane vlade in sprejema ostavke ministrov; podeljuje odlikovanja in ima pravico pomiloščenja; imenuje diplomatske zastopnike v inozemstvu in sprejema opolnomočja inozemskih predstavnikov.

Na poziv Izvršnega odbora Zveze enotnih sindikatov Svobodnega ozemlja Trsta se je končala splošna protestna stavka, ki so jo napovedali zaradi protipostavne aretacije bivših primorskih partizanov na partizanskem zborovanju na Opčinah. Stavka se je končala s polnim uspehom in brez incidentov kljub temu, da je policija s stavkokazi poskušala preprečiti splošno stavko.

Zaradi proglasitve Ljudske republike Romunije so prešle v državno last nepremičnine bivšega romunskega kralja Mihaela, in sicer 72.000 ha gozda, 108 stanovanjskih hiš in električni mlin v distriktu Neameji. Prav tako sta bili podržavljeni jahta bivšega kralja »Luce Aferul« in parnik Typhen.

V upravni svet kmečke bolniške blagajne niso vzeli nobenega Slovenca

Po zakonu o socialni zaščiti so s 1. januarjem 1948 postavili novo predsedstvo in nov nadzorni svet za kmečko bolniško blagajno za Koroško. Kmečka zveza za Slovensko Koroško se je v tej zadevi obrnila na deželno vlado in zahtevala, da se pri izbiri upoštevajo tudi njeni zastopniki. Deželna vlada jo je nato upotila na Kmečko zbornico, ki pa je odgovorila, da zastopnikov ne imenuje ona, temveč le preveri predloge OeVP in SPOe.

To se pravi, da OeVP in SPOe tudi na tem področju izvajata svojo diktaturo in da kmečko delovno ljudstvo danes v resnici sploh nima nobenega zastopnika. »Herrenbauri« v OeVP kakor znano ne predstavljajo delovnega ljudstva, socialisti pa so jim do danes še v vsem poslušno sledili, pa naj je bila to denarna reforma ali pa mešetarjenje z mezdami in cenami ali zakon o mladinski

zaščiti, ki izrecno izključuje kmečke in gozdne delavce.

V tej zadevi pa je treba ugotoviti še sledeče: Kakor je znano, še ni bilo do danes volitev v Kmečko zbornico in sta zastopnike samovoljno postavili večinski stranki. Zato je tudi sedanje imenovanje zastopnikov v predsedstvo in nadzorni svet Kmečke bolniške blagajne popolnoma samovoljno in nikakor ne sloni na demokratični osnovi. Zato pa je tudi zahteva Kmečke zveze za Slov. Koroško popolnoma utemeljena in njena zavrnitev samo zlonamerno izbegavanje deželne vlade in Kmečke zbornice, da ne bi bilo treba sprejeti tudi Slovencev v upravni svet Kmečke bolniške blagajne. Slovenci naj bi pač samo plačevali, ne pa tudi nadzorovali, kako se njihov denar upravlja. In to imenujejo »popolno enakopravnost koroških Slovencev!«

Dve leti LR Albanije

11. januarja je bilo dve leti, odkar je bila Albanija proglašena za ljudsko republiko. S tem zgodovinskim dnevom se je tudi Albanija dokončno osvobodila vmešavanja imperialistov, ki so jo do tedaj izkoriščali za središče njihovih intrig proti balkanskim narodom.

Albansko ljudstvo je doseglo to zmago samo zaradi svoje herojske borbe, ki jo je vodilo pod vodstvom Komunistične partije in generalnega polkovnika Envera Hodže, piše albanska telegrafna agencija.

Demokratična ljudska oblast, piše telegrafna agencija dalje, do sedaj ni samo zacelila težkih vojnih posledic, ampak je s petletnim načrtom tudi ustvarila možnosti in pogoje za dvig albanske države. Samo v letu 1947 so vložili v gospodarstvo poldrugo milijardo lekov. Znatno so presegli predvojno stanje v industriji. V proizvodnji petrolejskih vrelcev in v poljedelstvu so dosegli pomembne uspehe. Pridelek žita se je v primeri s predvojnimi stanjem povečal za 227 odstotkov. Zgradili so razne industrijske objekte, med drugim 17 obratov lahke industrije. Izreden razvoj je dosegla ljudska prosveta. Odprli so na stotine kulturnih ustanov in šol.

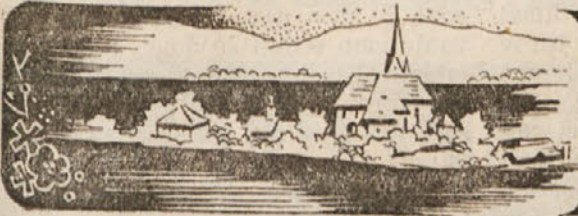
Albansko ljudstvo se ima za vse to zahvaliti svoji ljudski vladi, svojemu požrtvovalnemu delu in neprecenljivi pomoči, ki jo Albaniji nudita Sovjetska

zveza in FLR Jugoslavija. Zaradi te pomoči je LR Albanija lahko utrdila svoj mednarodni položaj in pridobila simpatije vseh demokratičnih naprednih narodov.

Albanija zavzema danes častno mesto v demokratičnem protimperialističnem taboru; njena politika temelji na učvrščevanju miru in prave demokracije. Z Jugoslavijo in Bolgarijo ima danes pogodbe o prijateljstvu in medsebojni pomoči. Vlada LR Albanije pa je pripravljena, da naveže prijateljske vezi z vsemi demokratičnimi narodi Balkana in vsega sveta.

AMERIČANI SLOVENSKEGA POREKLA BODO PODPRILI KANDIDATURO WALLACEA

Voditelji ameriškega Vseslovanskega kongresa so poslali ameriškemu tisku izjavo, v kateri poudarjajo, da bodo Slovani v Ameriki podprli kandidaturu bivšega podpredsednika ZDA Henryja Wallacea na bodočih volitvah za novega predsednika ZDA. Predsednik Kongresa Krzicki je izjavil v imenu Američanov slovanskega pokolenja: »Odločitev Wallacea, da bo na volitvah v novembru kandidiral na listi tretje stranke, katere program je mir in demokracija, je napolnila z veseljem milijone naprednih Američanov slovanskega pokolenja,

Po naši zemlji

DOMAČI NACISTI IZZIVAJO...

V soboto 27. decembra 1947 zvečer smo imeli v gostilni »Serajnik« v Slovenjem Plajberku javno veselico, katere so se domačini udeležili v velikem številu. Veselo in tovariško razpoloženje je vladalo med domačini, kar pa navzočim pripadnikom fašističnih krogov in registriranim nacistom očitno ni bilo po volji. Pričeli so z nesramnim izzivanjem, predvsem so napadali bivše partizanske borce in tiste, ki se še danes borijo za boljše in srečnejšo bodočnost delovnega ljudstva.

To jim je bilo še premalo. Divjaško so napadli vesel potek veselice in razbojniško pričeli divjati po vsej gostilni. Lotili so se domačih antifašistov, jim raztrgali obleke in jim grozili z umorom. Ko so antifašisti in partizani zapustili gostilno, so jih zunaj napadli s koli in jim ponovno grozili; pri tem so jih poškodovali in spet trgali obleke. Ves potek napada sta opazovala dva orožnika iz Sapotnice, ki pa nista mogla ali nista hotela preprečiti razbojniškega napada.

Omeniti je treba, da so se pri razbojniškem napadu na veselico najbolj divjaško pokazali znani hitlerjevski pripadniki Lorenc Mak, Rok in Peter Laussegger. Največji »junake« pred gostilno je bil naš kmečki vodja in njegov brat, ki sta napadla antifašista Travnika in njegovo hčerko.

Tem zagrizenim šovinistom je treba povedati, da je za vselej konec nacističnega nasilja in da jih bo bodočnost prisilila prenehati z metodami nacizma, sicer jih bo zadela odgovarjajoča kazen, ki jo bo izreklo napredno demokratično delovno ljudstvo, ki se ostro bori proti vsem takim pojavom reakcionarnih protiljudskih elementov.

KAKO DOLGO BODO TI ZLOČINCI ŠE MED NAMI?

V veselem razpoloženju je SPD »Danica« v Št. Vidu v Podjuni praznovala silvestrovanje s pesmijo, godbo in plesom. Ko so o polnoči pogasili luč, znak prestopa v novo leto, je brez vsakega povoda hrvaški ustaša, po imenu Rudl, ki trenutno služi pri pd. Kebrnu na Veselah, v temi napadel tov. Mohorja Alojza s kosom opeke, da je polnezavesten padel na tla. Nato je zločinec planil nanj še z nožem, vendar so ga navzoči fantje pognali iz gostilne. Napad je zelo raz-

buril vse antifašistično prebivalstvo Št. Vida in okolice, ki z vso odločnostjo zahteva končno odstranitev vseh tujih fašistov, ki vznemirjajo naše ljudstvo in stalno motijo in napadajo naše antifašistične narodne prireditve.

NEDEMOKRATIČNO RAVNANJE

Tovariš Lušnik Fricej iz Št. Petra na Vašnjah je bil pri nekem mehaniku v Celovcu zaposlen kot pomočnik. Dne 11. decembra 1947 ga je avstrijska policija aretirala in odpeljala v Velikovec, kjer so ga zasliševali. Dolžili so ga, da je sodeloval pri napisni akciji v Velikovecu. Ker mu tega niso mogli dokazati, so ga zopet izpustili. Vrnil se je na delo v Celovec. Tu pa mu je bila služba odpovedana, češ da mojster nima zaposlitve za njega. Jasno se vidi, da je bil odpuščen iz službe samo zaradi tega, ker je njegov delodajalec zvedel, da je zavezen Slovenec.

SLOVENJI PLAJBERK

Naša vas leži visoko v gorah, kmečke in delavske hišice so daleč raztresene v hribih, da hodiš včasih po eno uro daleč, preden spet prideš do ljudi. Kljub vsakdanjemu delu pa ne pozabljam, da smo Slovenci. Tudi v najhujšem času slovenskega naroda, ko je divjal hitlerjevski fašizem, smo se zavedali, kaj smo dolžni svojemu narodu. Večina domačinov je našla pravo pot, šla je v aktivno borbo in se v vrstah partizanov borila za osvoboditev naroda.

Danes nadaljujemo našo narodnoosvobodilno borbo na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Posebno s kulturnim delom dokazujemo vsemu svetu našo ljubezen do slovenske pesmi in slovenskega jezika. Tudi naši najmlajši — pionirji so zadnje čase pokazali, da nočejo zaostajati, ampak s svojimi mladimi močmi doprinašati v borbi za osvoboditev. Dne 26. decembra 1947 so nepričakovano nastopili in s prav dobro uspelo božičnico dokazali, da se zelo pridno in radi učijo slovenščine. Veliko sposobnost so pokazali v lepih plesih in narodnem kolu. Mlade pionirke so zapele vedno lepe slovenske narodne in partizanske pesmi. Prav posebno nas je razveselila naša najmlajša kulturna delavka Štefi, ki je z otroškim glasom zapela pesem »Na planinci pa lušno je«.

Nastopili so tudi mladinci z deklama-

cijami. Božičnico smo zaključili z obdarovanjem otrok, ki so z veselo nasmejanimi obrazi sprejemali svoje darove.

Dne 4. januarja 1948 je uprizorilo SPD »Vrtača« igra »Nova zapoved«. Vsi mladi igralci so svoje vloge prav dobro podali. Igra nam prikazuje borbo delovnega ljudstva za svoj življenjski obstoj proti zatiranju in izkoriščanju.

Mladina je bila pri pripravi za nastop res požrtvovalna. Dve uri daleč so hodili na vaje in to še v zimskem času. Naša mladina se dobro zaveda, da vsaka slovenska igra in pesem krepi našo narodno zavest. Rada prikazuje svetu lepoto slovenske igre, na katero smo lahko ponosni. S kulturnim udejstvovanjem pa tudi izražamo svoje zahteve po priključitvi Slovenske Koroške k FLR Jugoslaviji.

Prireditve se je udeležilo veliko številno prebivalstva in vsi so bili zadovoljni z lepim potekom. Za zaključek so nam mladinke zapele lepe koroške narodne pesmi.

SELE

Kakor drugod smo tudi v Selah privedli 28. decembra 1947 božičnico. Kljub neugodnemu vremenu so se zbrali pri Maleju šolarji iz Zgornjega in Srednjega Kota in iz Zgornjih Bajdiš in celo naše mamice so prinesle svoje malčke. Pod okrašenim božičnim drevescem so bile jaslice — simbol domačega božiča.

S pesmijo »Sveta noč« so naši pionirki otvorili prireditev. Pozdravne besede je govoril predsednik občinskega odbora OF tov. Janko, ki je poudaril, da je prav v teh dneh klic teptanega in izmučenega človeštva po miru, svobodi, ljubezni, enakopravnosti med ljudmi in narodi posebno močan. Po ljubkih deklamacijah otrok je bil prizorček »Dobrosrčni otroci«, vmes pa so prepevali naši pionirski božične pesmi. Nato je spregovorila še v imenu AFŽ tovarišica Pepca Ogrisova, ki se je spomnila padlih žrtev, ki jih ob božičnih praznikih še prav posebno pogrešamo.

68 otroških src je v radosti vzklopelo ob skromnih darovih, ki so jih prejeli. Zasluga za prireditev in za darove gre predvsem tovarišici Pepci Ogrisovi ter tudi vsem ostalim mamicam, ki so si pri trgale od ust, da so lahko razveselile svoje otroke. Prireditve se je udeležil tudi naš č. g. župnik Vavti, ki je pokazal posebno veselje nad lepim nastopom

naših pionirčkov. S pesmijo »Počiva jezero v tihoti« so pionirji zaključili lepo in ljubko prireditev.

Kakor naše ljudstvo spoštuje svojega dolgoletnega župnika, ki je v času nacizma nešteto dokazal svojo povezanost s slovenskim narodom, tako zelo odklanja duhovnike, ki tudi na priznani ne morejo opustiti hujskanja in z blatenjem nove Jugoslavije poskušajo, da bi nas odvrnili od naše narodno osvobodilne borbe. Zato z ogorčenjem odklanjamo hujskanja patra Odila, ki je ob praznikih, namesto da bi govoril o miru, hujskal in razdiral. Vemo, zakaj njegovo hujskanje in zakaj je pobegnil iz domovine in samo dejstvu, da spoštuje mo cerkev kot božji prostor, se ima zahvaliti, da ni prejel primerne odgovora.

KULTURNA PRIREDITEV V GLOBASNICI

Slovensko prosvetno društvo »Matjaž« je priredilo v nedeljo 28. decembra 1947 igro »Naša kri«. Gledalci so prišli od blizu in daleč, prišlo jih je toliko, da je bila Šoštarijeva dvorana napolnjena do zadnjega kotička.

Igra je kar dobro uspela in igralci kakor tudi gledalci so bili zadovoljni.

Kaj nam pove igra »Naša kri«? Pove nam, da je bil naš narod zatiran že od nekdaj, pove nam, da so ga hoteli iztrebiti že pred sto leti in prej, a niso ga mogli, pove nam, da se je naš narod boril že od nekdaj za svoje pravice in za svojo svobodo. In ravno zaradi tega, ker nam vse to pove, moramo danes našo borbo z vso odločnostjo nadaljevati in jo voditi tako dolgo, dokler je ne bomo uspešno končali. Besede, ki jih govori v igri Miklavž Borštnik francoskemu častniku: »Naš rod so zatirali že od nekdaj, a zatrli ga niso in tudi vi ga ne boste,« te besede veljajo za nas tudi danes. Kakor so nas poskušali zatreti v prvi Avstriji, tako nas je poskušal zatreti z istim metodami tudi danes, vendar iztrebiti nas ne morejo in nas tudi ne bodo mogli. Ne bodo nas zatrli zato, ker se borimo za pravico in ker pravica vedno zmaga. Kakor je zaklical Miklavž Borštnik takrat vsem mogočnikom, tako jim zakličemo danes tudi mi: »Naša kri ni igrača!«

KMETJE IN DELAVCI SLOVENSKE KOROŠKE

naročite potrebne stroje pri naši zadrugi »JUGOZA«, Južnokoroška gospodarska zadruga v Sinči vasi, r. z. z. o. z. Do ustanovitve podružnice v vašem kraju pošiljajte naročila direktno na naslov: JUGOZA Dobrla vas — Eberndorf.

KAKO JE NASTALA NOVA JUGOSLAVIJA

Nemci so tudi včeraj trdovratno poskušali, da bi zasedli Vučevo. Cel nemški bataljon, oborožen in opremljen za borbo po hribovitih terenih, se je po kanjonu Sutjeske povzpел k Vučevu. Na Koritnik so se priplazili s pomočjo vrvi. Te položaje so držali deli Seste bosanske in Majevičke brigade, ker je Druga proletarska nadaljevala pot proti Suhi, da bi zavarovala prehod našim enotam. V tem trenutku so prihajali iz kanjona Pive bataljoni Prve proletarske brigade. Tovariši so bili izčrpani in ko so dobili nalogo, da grejo na pomoč Bosancem, katere so Nemci neverjetno uporno napadali, so proletarci krenili v napad brez vsakega odmora. Čez ledino, pred nemškimi »šarci« borce Prve brigade niso mogli jurišati, zato so izmanevrirali Nemce in jih pričeli preganjati. Ves nemški bataljon je bil s komoro vred pritisnjen na rob kanjona. Tudi tu se Nemci niso mogli ubraniti in so bili vrženi v dolino. Veliko jih je strmoglavilo čez skalovje, drugi del se je razbežal po vučevskih gozdovih, kjer jih sedaj naši enega za drugim lovijo. Zaplenjeno je bilo precej orožja in tudi nekaj hrane. Hrana nam je prišla v pravem trenutku.

Na Vučevu naše enote nimajo od kje, da bi se preskrbovale. Druga proletarska je že pričela klati mezge in konje. Zadnjega vola je dala Prvi proletarski, medtem ko se je ta vzpenjala k Vučevu.

Torek, 1. junij.

Podmilogora. — Protiudar, ki so ga naši pripravljali Nemcem v smeri Stabna, nam je prinesel veliko zmago. Četrta Črnogorska je skupno z Deseto hercegovo potokla danes zjutraj do nog dele »Hrvaške divizije«. Sedma krajiška je napadala z boka. Napad bi morali izvesti že sinoči, pa so se trije bataljoni Četrte brigade, ki so bili brez vodnika, zgubili v temi v gozdu. Hercegovci so sinoči odbili na svojem sektorju vse napade Nemcev, napad na Brnjevo pa ni uspel.

Ta uspeh pri Budnju je povzročil veliko veselje. Po tej zmagi so naše enote napredovale za polnih deset kilometrov. V bitki na samem Budnju so sodelovali trije bataljoni Četrte brigade in dva bataljona Hercegovcev. Borba je bila huda v noči, ko je bila temna, da nisi videl prsta pred očesom. Z golimi rokami so se naši spoprijemali z Nemci. Nemci so trikrat izvršili protinapad, po tretjem protinapadu pa so se morali umakniti. Našli so več ko 60 mrtvih Nemcev, med njimi več oficirjev. Zaplenjeno je bilo 20 kosov avtomatskega orožja. Tudi na-

še izgube niso bile majhne: 15 mrtvih in 20 ranjenih. Naši sedaj preganjajo Nemce in so že obkolili skupino 200 Švabov na levi obali Vrbnice. Ta naša skupina bo napadala še naprej čez Miloševič proti Goranskem.

Na sektorju Sutjeske se nadaljujejo hude borbe. Nemci so imeli dosedaj svobodno komunikacijo skozi klisure Sutjeske. Druga proletarska odnosno njen Prvi bataljon pa je presekal to komunikacijo. Ves Prvi bataljon se je nahajal pri Suhi in pustil neko nemško kolono s komoro, da je skoraj vsa šla v zasedo. Komandant bataljona bi moral po dogovoru prvi pričeti streljati, toda ko so bili Nemci deset korakov od nje, mu je brzostrelka odpovedala in dva nemška oficirja, ki sta šla na čelu kolone, sta pograbila revolverje in alarmirala celo kolono. Komandant bataljona je nato skočil na Nemce, za njim še nekaj borecev, tako da naši puškomitraljezi niso mogli stopiti v dejstvo, ker bi lahko pobili tudi tovariše. Kljub temu pa so bili Nemci razbiti in naši so dobili precejšen plen. Ta bataljon je imel 31. maja še eno srečanje z neko nemško kolono, ki jo je razbil.

Prva proletarska brigada se skupno s Tretjo krajiško in Bosanci pripravlja za napad na nemške položaje na levi obali Sutjeske od Tjentišta pa vse do izliva v Drino.

Vrnila sta se Melentije in Švabič iz Črne gore. Melentije pravi, da se je naša partijska organizacija v Črni gori v

zadnjem letu junaško borila, kljub temu, da se na prvi pogled zdi, da ni pokazala vidnejših uspehov. Vendar samo dejstvo, da se je obdržala, pomeni mnogo pod pogoji strašnega četniškega terorja. Melentije računa, da je v zadnjih devetih mesecih padlo v tej borbi 300 do 350 partijcev. Švabič nam pripoveduje o borbah pri Šavniku, o junaštvu Pete črnogorske brigade, o zverstvih Nemcev. Peta brigada je zaplenila tajno povelje nemškega generala Rieblerja, ki je komandant 118. divizije. V tem povelju so tudi tile stavki:

Vsakega partizana, na katerega se naleti, ustreliti. Če dajejo podobne izjave, potem zasliševati v skupinah. Če se ujame funkcionar, poslati ga višji komandi, zaslišati in ustreliti... V primeru, da je ljudstvo do Nemcev sovražno razpoloženo, treba nastopati z vso brutalnostjo in surovostjo... Uničevati v vaseh vse, da bi izpodkopali ekonomske baze partizanov. Okužiti vse vodnjake, pri neokuženih vodnjakih postaviti nemško stražo, da bi se te vode ne mogli posluževati prebivalstvo in partizani.

Torej, borba na življenje in smrt. Hitler naš hoče za vsako ceno uničiti: »uničevati vse, okužiti vodnjake«. Nikdar nismo imeli proti sebi tako surovega in trdovratnega sovražnika. Vendar, plačali bodo za vsa ta zverstva Hitler in njegov general Riebler. (Generala Rieblerja so enote Jugoslovanske armade za jele maja 1945. leta.)

(Dalje)

Kmečka zveza se edina bori za naše gospodarske težnje

POROČILO S KONFERENCE KMEČKE ZVEZE ZA SLOVENSKO KOROŠKO

Konec minulega leta so se zbrali zastopniki Kmečke zveze za Slovensko Koroško na seji v Celovcu, da pregledajo uspehe svoje borbe in usmerijo delo za bodočnost. Prišli so kmetje-strokovnjaki iz vseh krajev naše zemlje in povedali svoje misli in stavili predloge. Po pozdravnih besedah predsednika tovariša Krasnika je sekretar Kmečke zveze tov. Blaž Singer v izčrpnem referatu podal zgodovinski pregled borbe in dela našega kmeta za obstoj in gospodarski podvig. Pokazal je, kako so našega kmeta vsa nesrečja le izkoristili, nikakor pa mu pomagali v njegovi težki gospodarski borbi. Posebno je omenil načrtno zastopovanje našega kmeta pri dodelitvah in subvencijah od strani Kmečke zbornice, kjer slej ko prej sedijo in odločajo isti gospodje, ki so poznani kot velenemški eksponenti v naši deželi. Ti veleposestniki in njihovi podrepaniki so poznali in poznajo samo svoje koristi in so jim koristi malega in srednjega kmeta, še prav posebno slovenskega, deveta briga. Kmečka zveza za Slovensko Koroško se edina bori za resnične koristi našega kmeta in zato odločno postavlja zahtevo po povrnitvi vse škode, ki jo je utrpel slovenski kmet zaradi stalnega zapostavljanja na vseh področjih kmečkega gospodarstva. Še prav posebno se bori za agrarno reformo in za slovensko kmetijsko šolo, ki je bila že mnogokrat obljubljena, katere otvoritev pa so koroški šovinisti v Kmečki zbornici, kakor Schumy, Ferlitsch, Matschnig, Gruber, Suppersberg, Stotter, Maierhofer, Kernmaier itd., vedno znova preprečili. Od te zahteve, ki je za strokovno izobrazbo naše kmečke mladine neprecenljive važnosti, ne bomo nikdar odstopili.

V nadaljnjem izvajanju je tov. Blaž Singer pokazal na nezdravo in nemogoče razmerje med cenami za klavno živino in poljedelske produkte in cenami za industrijske proizvode, v čemer se najbolje vidi pomanjkanje načrtnega gospodarstva.

Tovariš Gross Šimen je nato govoril o potrebi politične izobrazbe in politične aktivnosti tudi za kmeta. Politika in gospodarstvo sta med seboj nerazdružljivo povezana in je geslo »politika ni za kmeta« le sredstvo naših sovražnikov, da bi nas uspavali in odvrnili od naše pravične borbe, da bi še naprej hodili le za plugom, pridno garali in oddajali, pri tem pa ostali brezpravna raja. V tej zvezi je poudaril tudi nujnost intenzivnega in modernega gospodar-

stva, ker bomo le na ta način lahko močno in uspešno zastopali naše gospodarske in tudi politične težnje.

Tovariš Haderlap je govoril o nalogah in delu krajevnega predstavnika Kmečke zveze, ki mora zastopati kmete pri oblasteh, jim pomagati pri pisemenih vlogah, hkrati pa pri občini in pri kmečkih ustanovah natančno nadzorovati in spremljati vse dodelitve in oddajne predpise. V vseh zahtevah pa mora obveščati Kmečko zvezo, ki bo v vsakem primeru intervenirala in podprla pravične zahteve na pristojnem mestu.

Po zelo živahnem razgovoru prisotnih kmetov so na koncu zborovanja zastopniki Kmečke zveze soglasno odobrili resolucijo na deželno vlado, v kateri protestirajo proti krivičnim cenam. S konkretnimi primeri so pokazali na krivič-

no razmerje, če mora na primer kmet dati za en par čevljev 200—300 litrov mleka ali 200 kg rži ali 300 kg ječmena ali 400 kg krompirja. Gnojne vile ga stanejo okoli 100 kg žita, za električni motor s 3 KS pa bi moral danes naš mali in srednji kmet prodati kar vso živino. Cigareta ga stane tri jajca. Prav tako je nemogoče razmerje, če mora kmet dati za plemensko kravo mesarju dve kravi in tri telefa.

Zato zahteva Kmečka zveza za Slov. Koroško:

1. da takoj zvišajo cene za mleko in klavno živino, les in žito v istem razmerju, kakor so se povišali industrijski proizvodi;
2. da takoj prilagodijo cene plemenske živine, semenja in umetnih gnojil cenam klavne živine, mleka in žita;
3. da izločijo vse vmesne trgovce in prekupčevalce živine, krompirja in mleka ter ukinejo vse vmesne profite;
4. da postavijo nakup in prodajo vseh kmečkih produktov in gospodarskih potrebščin na zadružno podlago.

Gospodarsko strokovni tečaj v Št. Janžu

Kmečka zveza za Slovensko Koroško je priredila od 29. do 31. decembra 1947 v Št. Janžu v Rožu gospodarsko strokovni tečaj. Tečaj se je vršil na željo prebivalstva in je vseboval predavanja iz praktičnih potreb našega kmetijstva. Govorili so strokovnjaki, ki so zrasli iz ljudstva in ki živijo med ljudstvom. Videlo se je, kako so jim do vseh podrobnosti znani problemi Slovenske Koroške in kako jih navdaja stremljenje, izboljšati neznosni gospodarski položaj in strokovno pomagati k napredku. Videlo se je pa tudi zanimanje kmetov, ki je v teku tečaja še naraščalo. Prvi dan jih je bilo prisotnih 25, zadnji dan pa 37.

Tečaj je vodil predsednik Kmečke zveze za Slovensko Koroško tov. Matevž Krasnik, ki je uvodoma nakazal pomen in važnost tečaja. Tajnik Kmečke zveze za Slovensko Koroško Blaž Singer je v obširnem referatu analiziral gospodarski položaj v boroveljskem okraju in vprašanje kmečkega gospodarstva. V okraju igra kmetijstvo podrejeno vlogo, prednjačita industrija in obrt. Okraj je zelo gosto naseljen tudi po izrazito kmečkih vaseh in ima samo kajžarske in srednje kmečke posesti. Nasprotno pa je gozdna posest v rokah veleposestnikov, ki nastopajo tudi kot lesni trgovci. Kot taki so si prilastili monopol nad nakupom in prodajo lesa.

Po razlagi vzrokov zaostalosti našega kmetijstva je govornik prišel do zaključka, da je potrebno, da gospodarimo v okviru možnosti intenzivno. Intenzivnost

je potrebna v živinoreji, travništvu, sadjarstvu, predelavi poljskih povrtnin. Za uspešno živinorejo so potrebni predvsem dobri in obširni pašniki, katere si lastijo veleposestniki kot lovišča za divjačino. Živinoreja pa zaradi tega peša na mesnosti, mlečnosti, tolišnosti, prehrani in v oskrbi s surovinami za obutev in obleko. Sadjarstvo je še v razvojni fazi in potrebuje še veliko znanja v izbiri zemlje, sort, oskrbovanje drevja, sadja.

Podčrtal je dejstvo, da posameznik ni v stanju priti do napredka in da so zato potrebni skupni načrti in skupno delo, zlasti v živinoreji, sadjarstvu in lesnem gospodarstvu, tudi v skupni nabavi in porabi strojev, kakor so to mlatilnice, kosilnice, sejalni stroji, travniške brane in valjarji.

O gnojenju in uporabi umetnih gnojil je govoril Franc Vernik — Kočuški. Nakazal je, da rastline potrebujejo posamezne zemljiške snovi, ki jih moramo dajati sproti v obliki gnojil. Domači gnoj je naš najdražji zaklad, ker je najcenejši in najbogatejši. Umetna gnojila morajo samo služiti kot izpopolnitev hlevskega gnoja. Videli smo, da nam še veliko manjka o znanju gnojenja in uporabi gnojil.

Drugi dan sta prišla k nam strokovnjaka iz Podjune, tov. inž. Marko Polcer in Martin Zechner. Tovariš Polcer je govoril o sadjarstvu in na drobno obrazložil in pokazal vse potrebe za dvig našega sadjarstva, kar smo načelno spo-

znali že prvi dan. Po njegovem predavanju smo sedeli še dolgo skupaj in izmenjavali svoja mnenja in izkušnje in se razgovarjali o vseh načrtih našega sadjarstva, ki naj bo naš glavni gospodarski dohodek.

Tovariš Zechner je govoril o kmečkem gozdu, njegovi negi in oskrbi, kakor tudi o gospodarskem pomenu lesnih zadrug. Do sedaj vlečejo iz našega lesa tuji trgovci svoje profite, kupujejo za smešne cene naš les, naše gozdove in naša posestva ter se šopirijo med nami. Ali nismo tega tuži sami v stanu storiti? Če je les naš, potem mora biti tudi ves dohodek naš.

Tretji dan je govoril tov. dr. Sienčnik o vzreji mlade živali in najbolj pogostih in nevarnih boleznih v naših govejih, konjskih in svinjskih hlevih. Vzrok temu smo v največji meri sami, ker krmimo nepravilno in ker pre malo poznamo one osnovne pogoje za zdrav razvoj in donosnost naše živine. Več moramo polagati pažnje na domačo in dobro izbiro živali, kajti nakup živine iz tujih krajev je zaradi velike draginje negospodarski, poleg tega pa nam prinaša bolezní v hleve.

Popoldne je predsednik Zveze koroških zadrug tov. Florijan Lapuš govoril o zadružništvu in njegovi potrebi v našem gospodarstvu. Pomen kmetijskega in blagovnega zadružništva je osvetlil še predsednik JUGOZE v Sinči vasi, tovariš dr. Sienčnik.

Sklenili smo, da bomo ustanovili tudi za Rož podružnico JUGOZE s sedežem v Št. Janžu v Rožu, kjer bomo kupovali naše gospodarske potrebščine.

Zaključno je spregovoril tovariš Blaž Singer in združil vse misli tečaja v besedah:

»Znanje je podlaga našega skupnega dela in vsakega napredka. Napredek je zajamčen v skupnosti. Nič več v korist veleposestnikov, prekupčevalcev in tujih trgovcev, ki nas izkoriščajo. Proč od tujih denarnih zavodov! Imamo lastne hranilnice in posojilnice in imamo lastno gospodarsko zadrugo, preko katerih naj gre ves naš denarni in blagovni promet. S tem bomo dvigali naše gospodarstvo in si kovali sami svojo bodočnost v novi domovini, državi napredka in socializma.«

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakringerstrasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 21-5-50. — Podružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Völkermarkterstrasse 21/I. — Tiska: „Globus“, Zeitungs- Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3—5.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Niso bili topi, kakor je kazal videz. Zatrli so žalost, ostala je jeza. Niso kleli, ne stiskali pesti, zahotelo se jim je grenkega norčevanja. Njihovi na pol zatrti občutki so iskali odduška. Vzeli so jim pesem, ki so jo ljubili bolj ko vse na svetu. Polastila se jih je objestna upornost, odšli so v krčmo, niso se menili za špehonjeve grožnje in prošnje. »V cerkvi ne smemo peti, bomo pa tu peti.« Čemu se tako boji? Kdo ga bo ovadil, ako sam ne pove? V svoji pridržani mržnji se niso obrnili proti neposrednemu krivcu, iskali so ovaduhov. Kdo? Nekatere so dolžili krčmarja, ki se je cedil pred vsako uniformo in v resnih trenutkih zmeraj ostajal za plotom. Rakar je iz svoje stare mržnje imenoval Birtiča. Preden so fantje odpeli, je krčmar golorok pritekel pred kaplana in dvignil roke.

»Recite jim, naj nehajo!« je zajavkal. »Saj me še uničijo... Jutri bom na cesti...«

Bil je smešen v svojem strahu, hkrati pa je vzbujal sočutje. Čedermacu je bila upornost fantov ljuba, četudi ga je navdajala z rahlo skrbjo. Kdo bi jim prepovedal petje? Ali tega javno odobravati tudi ni smel.

»Jaz sem jim le v cerkvi lahko prepovedal,« se je izvil. »Tu nimam moči. Tu je tvoja hiša.«

Besedam je sledil bučen smeh. Špehonija je obupno zakrillil z rokama in tekel v izbo. Skozi okna se je oglasila nova pesem:

»Sem slovenska deklica,
Minka mi je ime...«

Čedermac je pomignil Vancu; stopila sta do bezgovega grma, ki se je košatil na koncu kegljišča. Kovač je nagosto mežikal v duhovnega gospoda, ki ga je zrl ostro, prodirno, naravnost v oči.

»Kaj uganjaš?« ga je vprašal strogo. »Kako moreš trditi o Birtiču, da je ovaduh? Nil! To sem ti že povedal.«

Kovač se ni zmedel; Čedermaceva strogost je bila na pol narejena, saj so se mu dobroholno smehljale oči.

»Kdo pa je, če ni on?«

»Kaj je samo on v vaši?« je Čedermac zarenčal, a je zopet potišal, da bi ga drugi ne slišali. »Je že kdo, ki ga zdaj ni tu. Ne utegne. Danes se mu je bilo nabralo precej svežih novic. Kdo bi jih sicer nesel tajniku v Lipe?«

»Vse dni pazimo, kdo zahaja tja. Ne moremo ga izslediti.«

»Kaj je samo ena pot? Neumen bi bil, ako bi hodil po klanecu. Komur se zdi cesta nevarna, krene lahko za gričem.«

Rakarju se je čez trenutek pobilsknilo v obeh.

»Že vem, kdo je.«

»Nič ne veš! Žef Klinjon,« je povedal Čedermac po kratkem pomisleku, a se je že pokesal. »Ne pravi tega nikomur!« je položil prst na usta. »Le zato sem izbleknil, da v svoji vihravosti ne boš natočeval drugih. Obljubi mi, da ne praviš kake neumnosti! To bi bilo še slabše. Ali mi obljubiš?«

Kovač Vanc mu je le nerad segel v roko...

Čedermac je zopet krenil po klanecu, tedaj se mu je pridružil Birtič, ki je mračno gledal izpod čela. Hodila sta med hišami, med drevjem s porumenelim listjem in dolgo molčala. V Birtiču se je še zmeraj kuhala jeza, le stežka je zadrževal srd.

»Tako me še nihče ni oblatil,« je slednjič jezno izpljunil. »Če ne bo nehal goniti le svojo, ne bom tega mirno prenašal.«

»Ne bo več zinil o tebi,« ga je miril kaplan. »Ne bo, to ti lahko zagotovim. Vanc je nepremišljen, plane kot ogenj. Nekaj si pa tudi sam kriv...«

»Kako — kriv?«

»To boš že sam uganil,« je rekel Čedermac oprezno. »Ljudje te sodijo po tem, s kom se družiš, ko bi ti res ne bilo treba, ker si neodvisen... Pa da se prav razumeva. Nisem ti rekel, da tega ali onega ne smeš. Pravim le, da iz tega nastanejo neljuba tolmačenja.«

Birtič je bil zadet v svoji samozavesti in samoljubju. Prevzelo ga je, da je za trenutke pozabil na užaljenost in jezo. Da se je rad zatekal za hrbet močnih, se mu je zdelo v redu in si zaradi tega

nikoli ni očitil. Bil je prvič, da je podvomil o sebi in postal negotov in plah.

»Vedno sem mislil, da prav delam,« je rekel. »Zaradi tega nisem nič slabši. Da je tako, kakor je, me nič manj ne peče kot druge...«

»Saj vem, saj verjamem.«

»Zaradi tega nikomur nisem prizadejal niti najmanjše škode,« je nadaljeval Birtič. »Pa bi bil lahko. Kolikokrat so me vpraševali o tem ali onem, a skozi moja usta ni prišla niti ena slaba beseda, niti ena...«

»Je že dobro, je že prav... Toda, Birtič, ne smeš se hvaliti s tem, da nisi komu storil slabo, ko bi bil lahko.«

Mož se je ustavil in se z obupnim pogledom zazrl v kaplana. Zaman se je kopal iz dvomov in negotovosti, čutil se je grenko ponižanega.

»Gospod, vi mislite, da sem slab človek?« se mu je zatresla spodnja čeljust.

»Neec,« je zategnul Čedermac; Birtič se mu je zasmilil. »Ne mislim tega. Vedno sem te spoštoval, še te spoštujem... Kaj pa te moti?«

Čutil je, da ga ni do konca prepričal. Ko sta se poslovila, se je še enkrat ozrl za njim. Hodil je sključeno, trdo, kakor da so mu strli hrbtenico.

Čedermac ni srečal Klinjona od onega dne, ko je bil zaradi njega trdo prijel sestro. Kazalo je, da poslednjemu prihajal v kaplanijo. Morda je zavohal nevarnost, ali pa ga je bila opozorila Katina.

(Dalje)